

SAŽETAK PRESUDE

MYTILINAIOS I KOSTAKIS protiv GRČKE OD 3. PROSINCA 2015. ZAHTJEV BROJ 29389/11

Obvezno članstvo u udruženju vinara nije u skladu s pravom na slobodu udruživanja

❖ ČINJENICE

Podnositelji žive na grčkom otoku Samos. Uzgajivači su vinove loze i članovi otočkog Udruženja vinara. Članstvo u tom Udruženju obvezno je za sve vinare na Samosu koji se bave proizvodnjom jednog od najpoznatijih likerskih vina (muškat Samos). Proizvodnja tog vina zaštićena je od 1970. godine.

Zbog članstva u Udruženju podnositelji nisu bili u mogućnosti samostalno plasirati vino na tržište, pa su u nekoliko navrata od Udruženja zatražili brisanje iz članstva. Udruženje međutim na njihove zahtjeve nije odgovorilo. Dana 4. studenog 2005. godine, podnijeli su Vrhovnom sudu reviziju zbog toga što im je Udruženje prešutno odbilo izdati dozvolu za samostalnu proizvodnju i prodaju vina. Između ostalog istaknuli su da je došlo do miješanja u slobodu udruživanja jer im nije omogućeno brisanje iz članstva (negativno pravo udruživanja). Dana 2. studenog 2010. godine, Visoki upravni sud odbio je njihov zahtjev uz obrazloženje da se zabranom brisanja iz članstva postiže legitiman cilj – zaštita kvalitete jedinstvenog proizvoda. Budući da su podnositelji bili onemogućeni samostalno proizvoditi i prodavati vino, ali ne i uzgajati vinovu lozu, Visoki upravni sud zaključio je kako nije došlo do povrede čl. 11. Konvencije. Međutim, dana 30. rujna 2011. godine, Komisija Europske unije uputila je grčkim tijelima pismo upozorenja, a dana 20. lipnja 2013. godine, obrazloženo mišljenje o tome da Grčka nije postupila sukladno obvezama iz Uredbe Vijeća (EZ) br. 1234/2007.¹

❖ PRIGOVORI

Pozivajući se na čl. 11. Konvencije (sloboda udruživanja), podnositelji su prigovarali da je zbog odbijanja dozvole za samostalnu proizvodnju vina, zbog toga što Udruženje vinara ima isključivo pravo na to, došlo do povrede njihovog prava da ne budu članovi Udruženja.

❖ OCJENA SUDA

Sud je prije svega primijetio da se Udruženje vinara s otoka Samosa ne može smatrati javnim udruženjem u smislu Konvencije budući da nije ovlašteno donositi odluke, provoditi disciplinske postupke niti je integrirano u državne strukture. Stoga je ustanovio da je čl. 11. Konvencije primjenjiv na ovaj slučaj.

¹ Uredba Vijeća (EZ) br. 1234/2007 od 22. listopada 2007. o uspostavljanju zajedničke organizacije poljoprivrednih tržišta i o posebnim odredbama za određene poljoprivredne proizvode (Uredba o jedinstvenom ZOT-u)

Sud je utvrdio da prešutno odbijanje izdavanja dozvole za proizvodnju i prodaju likerskog vina koji na otoku Samosu isključivo pripada Udruženju vinara, predstavlja miješanje u pravo podnositelja da ne budu članovi udruženja (negativno pravo na udruživanje). Sud je ustanovio kako je miješanje propisano mjerodavnim pravom, točnije Zakonom br. 6085/1934. Nadalje, ustanovio je kako se miješanjem postiže legitiman cilj i to prvenstveno zaštita kvalitete jedinstvene sorte vina te prihod vinara koji je od općeg interesa za otok Samos.

Sud je primijetio kako je Udruženje čvrsto ukorijenjeno u lokalno gospodarstvo te doprinosi razvoju otoka i potiče aktivnosti svojih članova. Sud je utvrdio razlog zbog kojeg je na otoku Samosu obvezno članstvo u Udruženju. Taj razlog je zaštita kvalitete vinske sorte koja je značajan izvor grčke ekonomije te zaštita razvoja proizvodnje vina čije nekadašnje niske cijene nisu poticajno djelovale na vinare. Međutim, Sud je uzeo u obzir kako danas na otoku Samosu postoji veliki broj vinara, kako je muškatac dobio oznaku kontroliranog podrijetla i originalne kvalitete te kako je stanje na tržištu vina jako nepredvidivo.

Sud je isto tako istaknuo kako je razlikovanje između uzgoja vinove loze, koji nije ograničen, te proizvodnje i prodaje vina kojom se mogu baviti isključivo članovi Udruženja, umjetno stvoreno i nerealno u praksi. Naime, takvo razlikovanje isključuje bilo kakvu mogućnost autonomije i samostalnosti uzgajivača vinove loze u odnosu na proizvođače i prodavatelje vina.

Sud je primijetio da je u presudi od 2. studenog 2010. godine, manjina sudaca Visokog upravnog suda navela da se cilj zaštite muškataca može ostvariti i drugim sredstvima, primjerice kontrolom kvalitete. Vinari bi mogli birati hoće li postati članom Udruženja ili se baviti proizvodnjom i prodajom samostalno pod uvjetom da vino prođe određenu provjeru kvalitete. Sud je isto tako primijetio da je tijekom 1993. godine, grčko zakonodavstvo predvidjelo način na koji se vinari mogu samostalno baviti proizvodnjom i prodajom vina, bez obveze članstva u Udruženju.

Sud je utvrdio kako obveza prenošenja cjelokupne proizvodnje vina na Udruženje predstavlja veliko ograničenje slobode podnositelja da ne budu članovi istog. Uzimajući u obzir posebne okolnosti slučaja, Sud je utvrdio da zabrana izdavanja dozvole za samostalnu proizvodnju i prodaju vina nije bila u skladu s namjeranim ciljem. Naglasio je kako nije postignuta ravnoteža između suprotstavljajućih interesa. Sukladno tome, Sud je utvrdio kako je došlo do povrede čl. 11. Konvencije.

PRAVIČNA NAKNADA

6.000,00 EUR – na ime naknade nematerijalne štete

2.000, 00 EUR – na ime troškova postupka

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud.

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.